

Budapesten, A Magyar Kodály Társaság,

november 25-én tartott elnökségi ülésén, meghívott vendég volt
Vas Bence DLA gitárművész, tanszékvezető egyetemi docens,
PTE, Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet igazgatója.

A rendkívül nagy érdeklődésre tartó *Tanárképzés* témájában kértük fel tájékoztatásra. Pécssett, november 29-én „Kodály és Kora” című konferencia keretében, erről tartott előadását közöljük.

Az osztatlan tanárképzés Jelen, múlt és jövő

A tanárképzés legújabb szerkezeti átalakításakor a zeneművészeti ág a különböző szakterületein eltérő mértékű eredményeket ért el. A leg-sikeresebb az alapfokú hangszeres és énekes zenetanárképzés szerkeze-tének rendezése volt. Belső tartalmi változtatás mellett a zeneművész tanári képzés szerkezete változatlan maradt, míg az elméleti képzések kétszakossá válása is sikerként könyvelhető el, de viszonylag nagy áldo-zatok árán. A szakmai vezetés túlnyomó többsége számára azonban mindezeket megelőzően két kiemelkedő sikert könyvelhetünk el. Az egyik, hogy a tanárképzés alapvetően osztatlan szerkezetűvé vált, míg a másik, hogy a korábbi osztott képzés Pedagógiai és Pszichológiai blokkja leszakadt a közismereti képzésről, és most önálló művészeti ta-nárképzésről beszélhetünk.

E változások előkészítése 2010 októberében Pécssett kezdődött. Akkor a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Területi Igazgatósága Művészi Munkabizottságának rendezésében konferenciát hívtunk össze a tanár-képzés problémáinak megvitatására és közös állásfoglalás kialakítására. E konferencia záródokumentumában fogalmazódott meg először az osztatlan tanárképzés igénye, a zeneművészeti pedagógia és pszichológia önállóvá tételének szüksége, valamint a kétszakosság bevezetése, illetve az alap- és középfokon való tanításra jogosító képzések szétválasztása.

Az ezt követő két év küzdelemi után a Zeneakadémia vezetésével vé-gül is a következő eredmények születtek az előbb felsorolt pontokban.

1. Szerkezeti felépítés

Az alapfokú művészeti oktatásra felkészülés esetén négy év egyetemi tanulmányok után egy év egyéni iskolai gyakorlat szükséges a képzés végén államvizsgával.

A középfokú művészeti oktatásra felkészülés esetén (ebben az alapfo-kú oktatásra jogosultság is benne foglaltatik) maradt a három éves alap-szak, majd a kétéves művész mester szak, végül egy egyéves zeneművész tanári szak zárja a sort.

Elméleti tárgyak esetén megjelent a kötelező kétszakosság. A közismereti ének-zene tanári szak mellé, mely 4+1 szerkezetű, felvehető lett a zeneismeret 4+1 éves szak, illetve a közismereti képzésben már gyakorlat az ének-zene és egy másik közismereti szak választása. A muzikológia tanár, vagy a kórusvezető- tanár esetében, mely 5+1 éves képzés lett, szakpárként például felvehető a zeneelmélet tanár 5+1 éves szak. Abban az esetben, ha egy 5+1 éves szakhoz társítjuk az ének-zene közismereti tárgyat, akkor az ének-zene átváltozik és 5+1 éves lesz, és nem közismereti, hanem művészeti besorolást kap.

A megálmodott osztatlan tanárképzési szerkezetben az alapfokú zenetanár képzés megvalósult, de a zeneművész tanári képzés esetében sajnos nem. Az alapfokú oktatásra való felkészülés során 4+1 év áll rendelkezésre a szakmai és a pedagógiai, pszichológiai, módszertani készségek elsajátítására. Középfokon való oktatásra azonban csak a művészi diploma BA és MA birtokában, de további csupán egy éves tanárképzés elvégzése után válik jogosulttá a zeneművész tanár. Mivel ez utóbbi esetben a hallgató pusztán fél évig tanulhat pedagógiai, pszichológiai, módszertani ismereteket és csupán fél év jut egyéni iskolai gyakorlatra annak ellenére, hogy e diploma birtokában alap és középfokon is taníthat belátható, hogy tanári felvérteztsége elvben nem lehet azonos és oly erős, mint az alapfokra felkészítés esetén. E probléma orvoslására szerkezeti megoldásokat nem tudott kiharcolni a szakma, ezért a most kialakult keretek között kell megoldani (az alapszak és a művész mester szak, valamint a további egy év során) a tanári pályára való felkészítés módját.

2. Az önálló zenetanárképzés kialakítása

A szakma e kérdésben 2010 óta töretlenül egységes álláspontot képviselt a tekintetben, hogy az egységesített tanárképzés pedagógiai és pszichológiai modulja semmilyen módon nem szolgálta a zenetanári felkészülést.

A bölcsészettudományok talán jogosan, vagy talán indokolatlanul vitatták – még a főiskolai és egyetemi rendszer idején – a zeneművészeti tanárképzés általános pedagógiai blokkjának tartalmát, de a tanárképzés egységesítése révén hozzájuk került pedagógiai és pszichológiai modul „megzenésítésével” nem tudtak megbírkózni. A közismereti tantárgyakkal közösen oktatott elméletből számtalan speciális elem kiesett és számos a képzés sajátosságait nem figyelembe vevő elem épült be.

Nem kerülhetett sor az egyéni és a csoportos óra (többnyire lexikális tudás átadására szolgáló stratégiák) közötti különbségek tárgyalására. Az értékelési módszerek eltéréseire, a motiváció, az adaptivitás, a tanterv, tananyag készítés különbségeire sem tértek ki. A tehetséggondozás sajátosságaira, a hallás idegrendszeri alapjaira, a zenei képzeletre, zenei memóriára, kreativitásra, a zene kognitív folyamatának elemzésére, a gyakorlás és a motoros tevékenység módszerének idegrendszeri, élettani, kognitív vonásaira sem juthatott idő.

A helyi egyetemi küzdelmek érteletlenné és eredménytelenné váltak. A mostani átalakulás legnagyobb sikereként tekinthetünk arra, hogy a zeneművészet visszakapta az irányítást a képzés ezen területe felett. A mi feladatunk, hogy a zenepedagógia és a zenepszichológia, zeneszociológia területén olyan képzést alakítsunk ki, amely egyébként e területen rendkívül előrehaladott hazai és nemzetközi kutatásokat, eredményeket integrálja a tananyagba és valódi segítséget nyújt a zenetanári kompetenciák elsajátításában és kiérlelésében.

3. A kétszakosság bevezetése

A kétszakosság szükségességét elsősorban a munkaerőpiaci visszajelzések tették időszerűvé. Bevezetésének eredménye, hogy csupán egy diploma keretében lehetőség van egy közismereti tárgy (ének-zene) és egy zeneiskolai tanári tárgy (zeneismeret) megszerzésére. Hasonlóan például a kórusvezető tanár- zeneelmélet tanár is könnyebben kaphat munkát e két szak együttes elvégzésével.

Bár e példák esetében belátható, hogy a két korábban külön szak tananyaga között van átfedés, de még így is, és különösen az ének-zene és más közismereti tárgy szakpárja esetében komoly problémával találkozunk. Az ének-zene vagy zeneismeret alapszak önálló szakként megszűnik. A korábban a 180 kreditnyi tananyag (alapszak elvégzéséhez kötelező kreditek száma), mely három év alatt volt teljesítendő, kizárólag az adott szak szakterületére korlátozódott (a 10 kredit pedagógia felkészítéstől eltekintve). Az ezt követő tanári mesterszak két éve (120 kredit) a szakmán túl csak a pedagógiai tárgyakkal erősödött. Ez a zeneismeret tanári szaknál, mely egyszakos volt tisztán megvalósult. Az ének-zene képzést a minor szakúság bonyolította, mely a szak alapképzésében kb. 50 kreditet, a mesterszakon is további kb. 40 kreditet vitt el.

A kialakult mostani rendszerben az öt év alatt megszerzendő 300 kreditből csupán 100-100 kredit jut az egyik és másik tantárgyra, míg a pedagógia és iskolai gyakorlatok összesen szintén 100 kreditet visznek el. Bár tovább árnyalja a képet, hogy a pedagógiai 100 kreditbe került a szakmódszertan, hospitálás, tanítási gyakorlat, egyéni iskolai gyakorlat, mégis látható, hogy az adott diszciplinák elsajátítására lényegesen kevesebb kredit, azaz ráfordított idő és tananyag jut mint korábban. Az elméleti képzésben résztvevő diákok rendszerint rendkívül magas óraszámban tanulták csupán az egyetlen szakjukat is. E mellé egy teljesen egyenrangú másik szakot felvenni amellet, hogy a korábbi terhelést ne csökkentsük nem lehetséges. Még akkor is így van ez, ha mint korábban említettük bizonyos szakpárok esetében van közös szakmai anyag és átfedés. Az egyetemeken ezen új tantervek kidolgozásában résztvevő kollégák kreativitására és leleményességére van szükség, hogy a képzések színvonala megmaradjon a nyilvánvaló mozgáster szűkülés mellett is.

A zenetanárképzés önállóvá válása utáni következő nagy feladatunk

pedig a zenepedagógusi szakvizsga és a zenei mentorképzés létesítése és indítása.

Azzal, hogy önállóvá vált a művészeti tanárképzés, indokoltá vált a két képzés létrehozása is. Jelenleg csak közismereti pedagógus szakvizsgát és mentori vizsgát lehet tenni, de a képzések sem, vagy csak részben készítik fel kollégáinkat a zenetanári feladatokra és a zenetanárképzésben szükséges mentori feladatokra.

Bízom abban, hogy az új szerkezet és a megújuló tartalom elősegíti a jövő zenetanárainak képzését és a kor kihívásainak megfelelő szaktudással fognak rendelkezni ifjú kollégáink.

Vas Bence

Kodály és Kora

Pécs, 2013. november 29-30

A pécsi emeltszintű gimnáziumi ének-zene oktatás elindulásának

50. évfordulója alkalmából

**A Magyar Kodály Társaság Pécsi Csoportja és
a Pécsi Kodály Zoltán Gimnázium**

rendezvény sorozata: koszorúzás, konferencia és hangversenyek

Az Agócsy László emléktábla koszorúzása

a megemlékezés első színhelye volt. Az egykori Zeneiskola falán elhelyezett emléktáblánál rövid műsorral emlékeztek a 20 éve elhunyt Agócsy László Tanár úrra.

Az egybegyűlt ünneplők előtt, köszöntőt mondott *Kertész Attila*. Devienne: *Fuvola-duó-ját* Vörös Blanka és Papp Krisztina, adták elő, a pécsi Agócsy László Zeneiskola diákjai. Felkészítő tanáruk: Lakat Zoltán.

Ünnepi beszédet *Varga Ildikó Rita Anna*, a grazi Zeneakadémia zeneelmélet, zenetörténet, zenesztétika-szakos, végzős doktorandusza, az Agócsy László Zeneiskola tanára mondott.

Az utódok tisztelete

Énekelni kell... Nem csupán Kodály Zoltán, hanem tanítványa és egyik leglelkesebb és tán legértőbb követője, Agócsy László tanár úr is hitt ennek a két rövidke szónak, illetve az éneklésnek az erejében.

Agócsy Lászlóra (Szeged, 1906. február 27.– Pécs, 1993, február 7.) a magyar egyházzene, a Kodály Zenepedagógiai Koncepció, a népzene-kutatás és gyűjtés kiemelkedő alakjára emlékezünk. Tanár úr a 30-as évek elején került kapcsolatba Kodály Zoltánnal és Bárdos Lajossal, akik